

Descartes konstaterer tidlig i denne undersøkelsen at våre sanseinntrykk kan lure oss. Vi kan for eksempel drømme at vi beveger oss når vi faktisk ligger i sengen og sover. Dessuten er det i prinsippet mulig at en ond ånd kan lure sansene våre slik at vår virkelighetsoppfatning – inkludert vårt inntrykk av å ha en kropp – ikke er mer enn en illusjon. Det eneste vi kan stole på, som det ikke er mulig å tvile på, er at vi eksisterer som noe tenkende, mener Descartes. Slik legges argumentet frem i «Om Metoden»:

(...) mens jeg prøvde å tenke på at alle ting var falske på denne måten, var det nødvendigvis slik at jeg, som tenkte på dem, måtte være noe; og jeg observerer denne sannheten: Jeg tenker derfor eksisterer jeg, var så trygg og sikker at den ikke kunne rokkes ved noen av skeptikernes mest ekstravagante antagelser (Descartes, 1637/2006, s. 28)

Med kroppen forholder det seg derimot annerledes: vi kan i prinsippet – det vil si, uten å ende opp i en selvmotsigelse – tenke oss muligheten for at vi ikke har noen kropp (f.eks. at en ond demon har lurt oss til feilaktig å tro det). Vi kan selvsagt ha grunner, noen av dem gode, til å anta at vi har en kropp. Men det at vi aldri helt kan utelukke muligheten for at vi ikke har en kropp, mens vi kan være helt sikre på at vi eksisterer som noe tenkende, viser ifølge Descartes at kropp og sinn må være to fundamentalt forskjellige substanser.

Kropp/sinn-samspillet: Et problem for substansdualismen

Den tyske filosofen prinsesse Elisabeth von Böhmen (1618–1680) brevsvekslet med Descartes og var kritisk til dualismen hans (henvist i Shapiro, 2007). Descartes mente som nevnt at kroppen og sinnet er to fundamentalt forskjellige ting.

Men han mente samtidig at det fysiske kan påvirke det mentale, og at det mentale kan påvirke det fysiske. Det vil si at kroppen kausalt påvirker sinnet og omvendt. Kausal påvirkning betyr at en ting har innvirkning på en annen ting (effekt). Descartes antok at det er i hjernen dette kausale samspillet finner sted. Hvis jeg for eksempel får vondt av å slå fingeren med en hammer, er det en direkte effekt av kroppen min på sinnet mitt (å føle smerten). Motsatt har sinnet også en effekt på kroppen min. Når jeg får vondt, drar jeg bort hånden. Til denne tanken stilte von Böhmen et spørsmål som har vært viktig for all moderne sinnsfilosofi: Hvis sinn og kropp er fundamentalt forskjellige, hvordan kan vi redegjøre for samspillet mellom disse to tingene?

Hennes argumentasjon angående problemet med samspillet mellom kropp og sinn er basert på mekanistiske teorier om årsakssammenheng mellom objekter i fysikk (om det mekanistiske natursynet, se kapittel 11.3). Disse teoriene hevder at for at gjenstander skal påvirke og bevege hverandre, må de være i kontakt og ha en romlig utstrekning. Men ifølge Descartes' substansdualisme har ikke sinnet utstrekning. Det vil si at sinnet ikke kan påvirke eller påvirkes av fysiske objekter, fordi bare ting som har utstrekning, kan påvirke hverandre kausalt, få dem til å bevege seg eller gjøre noe (henvist i Shapiro, 2007, s. 68). Descartes hadde store vansker med å gi von Böhmen et tilfredsstillende svar på sitt spørsmål om hvordan kropp/sinn-samspillet skal kunne forklares ut fra substansdualismen. Dermed har hun vist en grunnleggende svakhet ved denne tilnærmingen til kropp/sinn-problemet.